

Posudek diplomové práce Dominiky Novákové

Toponymie města Jičína

Univerzita Karlova – Filozofická fakulta

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Cílem předložené diplomové práce je nashromáždění a analýza toponym užívaných na území města Jičína. Místo výzkumu bylo šťastně zvoleno, a to mimo jiné proto, že zahrnuje lokality městské i venkovské, a poskytuje pak prostor pro sběr a porovnání různých druhů toponym, a to především nestandardizovaných „živých“ urbanonym na straně jedné a pomístních jmen na straně druhé. Dále je důležité i to, že jde o lokalitu, pro kterou v rámci soupisové akce probíhající v 60. a 70. letech 20. století nebyl pořízen vyhovující a dostatečně reprezentativní soupis pomístních jmen (soupis pro město Jičín uložený v oddělení onomastiky ÚJČ AV ČR obsahuje pouhých pět pomístních jmen a patnáct názvů místních částí). Práce tedy může zaplnit určité bílé místo v dostupném materiálu anoikonym z území Čech.

Koncepce práce je promyšlená. Cíle výzkumu jsou jasně formulovány, struktura práce je propracovaná. Úvodní teoretická část podává stručné shrnutí problematiky toponym, konkrétně pak místních a pomístních jmen. Vzhledem k tomu, že se diplomantka ve své práci věnuje především reálně užívaným, často nestandardizovaným jménům, zabývá se i konceptem tzv. živých jmen (oddíl 2.3). Dále se autorka v krátkém přehledu věnuje historii města Jičína a jeho místních částí, včetně výkladu jejich místních jmen. Název kapitoly 3 „Metoda práce – předešlý výzkum a získané materiály“ lze považovat za poněkud zavádějící; čtenář může totiž mylně předpokládat, že zde bude nastíněna metoda posuzované práce. Z názvu zcela jednoznačně nevyplývá, že jde výhradně o metody výzkumu, který proběhl v minulosti (metoda užitá v této diplomové práci je představena v části 5.1). Ve výzkumné části podává autorka přehled nashromážděných toponym rozčleněný podle druhu objektu, k němuž se dané jméno vztahuje. V každé části je připojena přehledná tabulka, v níž je porovnána znalost jednotlivých pojmenování k roku 1940 (soupis uložený ve Státním okresním archivu Jičín), 1970–1977 (soupisy pro Jičín a jeho jednotlivé místní části uložené v oddělení onomastiky ÚJČ AV ČR) a 2022 (vlastní výzkum D. Novákové). Tabulky jsou dále podrobně komentovány. Řazení některých skupin můžeme považovat za poněkud sporné; není např. jasné, proč jsou oronyma řazena jako zcela poslední a nejsou zařazena např. před nebo za hydronyma, k nimž mají vzhledem k charakteru pojmenovaných objektů poměrně blízko. Další oddíl výzkumné části práce podává nový soupis toponym, který autorka provedla vlastním výzkumem v roce 2022. Rovněž tato část je přehledně strukturována podle druhů pojmenovaných objektů. Autorka podává výklad motivace jednotlivých jmen; v případě, že je motivace nejasná, připojuje i vlastní hypotézy, které lze zpravidla považovat za poměrně pravděpodobné. Jen v několika případech uvádí, že původ názvu není znám. Poslední oddíl výzkumné části podává klasifikaci získaného materiálu na základě Šmilauerova sémantického třídění a Majtánova třídění strukturního. **Hodnocení A–B.**

Zvolená **metodologie** je dobře propracovaná a **zpracování dat** je na odpovídající úrovni. Autorka vychází především z vlastního terénního výzkumu „živé toponymie“. Zeměpisná jména užívaná na území města Jičína nashromáždila pomocí dotazníků, které distribuovala jednak fyzicky ve vytištěné podobě, jednak elektronicky prostřednictvím facebookových

skupin. Formulářová anketa byla doplněna i osobními rozhovory s vybranými respondenty. Materiál získaný tímto výzkumem autorka porovnála s mapami přístupnými v mapovém portálu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Stav užívání jmen v roce 2022, kdy byl výzkum proveden, byl následně porovnán s výzkumy realizovanými ve 40. a 70. letech 20. století. Autorka následně podává výklad motivace všech nashromážděných jmen a daná jména klasifikuje ze dvou různých hledisek. **Hodnocení A.**

Diplomantka prokazuje dostatečnou znalost **odborné literatury**, na užívané zdroje odkazuje náležitým způsobem. **Hodnocení A.**

Formální úroveň práce (včetně stránky jazykové) je vyhovující. Práce má přiměřený rozsah a obsahuje všechny formální náležitosti. Na několika místech se setkáváme s méně šťastnými pleonastickými formulacemi, např. *Co se týče pomístních jmen, nejčastěji jejich název odráží...* (s. 10), *Pomístní jména hodonym* (s. 26). **Hodnocení A.**

Celkové hodnocení:

Práce představuje vhodný podklad k obhajobě a doporučuji ji ohodnotit známkou *výborně*.

Otázky k obhajobě:

1. Nemohlo by pojmenování pozemku *Na kometě* souviset spíše než s letem komety se základní organizací Českého zahrádkářského svazu *Kometa Jičín*? Záleželo by však na přesné lokalizaci pozemku.
2. Nebylo by možné při vysvětlení původu jména *Letná* vycházet z výkladu, který u tohoto toponyma uvádí A. Profous?

V Praze 12. 6. 2023

PhDr. Pavel Štěpán, Ph.D.
vedoucí diplomové práce